Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

HANOI

	6 tháng	3 tháng	1 tháng	Nếu gửi theo đường bưu điện	Nếu gửi theo đường hỏa tốc	Ngoại quốc
Một năm	6$00	3$00	1$30	6$30	12$00	9$00
Các làng và Các công-sở	»	3$00	1$50	8$00	9$00	»
Sáu tháng	3$00	1$50	0$80	3$20	3$50	4$50
Ba tháng	1$50	0$75	0$40	1$60	1$65	2$25
Một tháng	0$50	0$25	0$15	0$60	0$70	0$75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61, 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LUC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large

1re page	*Une seule insertion* . . . . 0$20 le c/m
	Par contrat annuel →
	Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le c/m
	Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
	Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

BÀN VỀ LỄ KỲ YÊN

(Tiếp theo)

Chẳng qua nhà chùa thấy cúng đặt chuyện huyễn hoặc để dỗi người, bày ra danh nhảy hiệu khác, buôn thần bán thánh để kiếm lợi cho mình; không nghĩ mình lợi chẳng được bao nhiêu, mà người mình thiệt hại không biết đâu mà kể; kia như giấy xanh, đỏ, vàng, trắng, lục và các sắc trang-kim, nước ta dệt chưa làm ra được cả, chỉ bên Tàu chở tới, cứ trong số thương chánh nội một thứ hàng ấy, một năm nhập càng có tới năm sáu triệu quan tiền tây, thì cái giá bán cho người mình hẳn đến gấp mấy trăm lần số đó: người mình tính thích ngoại-hóa đã là không phải; song, nhiều vóc mác thì đẹp, khi dụng dụng thì tốt dẫu có mắt tiền cho người cũng chưa phải là mất không; duy mở giấy đốt thành đống tro, thật là vô ích quá. Ta xem ngay như nước Tàu chính là nước khỏi thủy ra những việc tế lễ ấy để cho ta bắt-chước sau, mà từ khi lập dân-quốc đến giờ, đã nhiều người bỏ những điều mê hoặc nhảm ấy; tức như ở các hội-quán Hoa-kiều trong nước ta không thấy đâu còn có làm lễ ấy nữa; chắc các công-xưởng làm giấy ở bên Tàu trong nước đã tỉ tiêu thụ rồi, mà các nước văn-minh không ai thèm mua, chỉ còn bán được cho người mình là một đám người vô tri vô thức, mê hoặc nhảm nhí mà thôi. Tiền thực mua của giả, ta thử tự nghĩ dại hay là khôn?

Cứ như lời đã giải ở trên, thật không có quan Ôn, cũng không cần phải làm lễ cầu mát; chỉ nên thường quét dọn đường ngõ nhà cửa cho rất sạch sẽ; chỗ ở cho có đủ khí trời, ánh sáng, đừng để có độc khí thấn khí xông vào, thì những chứng tả lỵ nóng sốt không mấy khi sinh ra được; cho nên chính phủ bảo hộ cứ đến mùa hè, cắt quan sở vệ-sinh đi khám từng nhà, nhà trong, nhà ngoài, cống ngõ, công rãnh, nhà nào để nhơ-bẩn thì phạt, và bắt nhà nào cũng phải quét vôi để trừ dịch trùng. lại thông tư về các nhà quê cũng phải theo cách vệ sinh như vậy, thật là phải lắm. Dịch với không dịch không phải lại đâu quan Ôn; yên với chẳng yên không phải cầu mà được không cầu mà bị; mà cái hại đột vàng đột mã, dùng toàn ngoại-hóa, để làm cho người mình mấy trăm năm nay lợi-quyền phải tổn thất, tài sản phải hư hảo, ta há nên đeo mãi mà chịu hại cho đến đời nào!

Có người hỏi: nhiều người đau ốm, hoặc tự mồm mình nói ra, hoặc phụ-đồng phán-bảo, đòi sắm đồ vàng mã, cầu vị nọ, cúng vi kia, thế mà cúng xong thì bệnh thấy đỡ ngay, cô khỏi hẳn thật, vậy bảo tổng ôn cầu mát là không phải hay sao? Xin đáp rằng: Điều ấy thuộc về lẽ tâm-lý trị-bệnh, trong tâm-lý người ta có một cái khuynh-hướng gì thật mạnh thì tự-nhiên sinh ra có một cái ma-lực đủ sức để kháng được với tật bệnh, có khi trong bụng mình tin chắc là cứ như thế thì khỏi bệnh mà khiến cho bệnh-thế thuyên-giảm được cũng nên: bên Âu Mỹ bây giờ có người dùng thuật thôi-miên mà chữa được bệnh người là thế; những người sắn lồng mê tín, trong óc đinh ninh hễ cúng thì khỏi bệnh, cho nên sắm đủ lễ vật mà cúng-kiếng chu tất, thì thành-thoảng cũng được một vài người đỡ bệnh thật, nhưng bệnh thường thì hoa may mới nhân thế mà đỡ được chút đỉnh, nếu bệnh nặng mà không gặp thầy gặp thuốc, rồi nó lại dần dần dồng dầy, dù cúng mấy cũng chẳng sao bình phục được mà mong.

Lại có người hỏi: xưa ông Khổng-tử có nói: « cái đức quỉ-thần chẳng là thịnh lắm dư? » Tục-ngữ ta cũng thường nói: « quỉ thần ở trên đầu trên cổ ». Vậy bảo qui-thần không có hay sao? Xin đáp rằng: Qui-thần có hay không, là một vấn đề còn bí hiểm trong khoa-học giới đời nay, chưa có thể ức-đoán được; nhưng dù có đi nữa thì cái đạo kính-thần cẩu phúc chỉ cốt ở cái tâm-lòng thành thực và cái lễ ý kính cẩn của mình; mình thật có bụng kính thần cẩu phúc thì nên giữ lòng ngay thẳng, làm sự hiền lành, nghĩ một điều, nói một câu, làm một việc, lúc nào cũng như có qui thần chứng giám ở trốc heo hai vai; khi nào cần đảo, chỉ nên hương bát nước, mà lòng thành thấu đến, chắc các ngài cũng phù-hộ, xui nên bụng mình nghĩ ra được những sự lợi ích cho thân mình nhà mình; nếu lập tâm gian tham, làm sự càn-dỡ, dù tốt lễ khéo van, các ngài có lẽ nào phù-hộ những người ác ấy.

Nước ta trăm việc việc gì cũng cần phải cải-lương cả, mà dương lúc này là lúc bắt đầu vào thời-đại cải-lương; cái lễ kỳ-yên này, kể đường lợi hại lẽ thì phi, thế nào là nên, xin quốc-dân ta nghĩ kỹ.

P.

ÂU CHÂU BIẾN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 15 Mai 1922

Ngày hội bà Jeanne d'Arc

Nhân dân rất là nhiệt-thành về ngày hội bà Jeanne d'Arc. Tại Paris có tới mười vạn người diễu trước ngôi tượng bà. Khắp trong địa-phận Đại-pháp không bao giờ hội be vui như thế.

Anh với Pháp

Trong khi giáo-chủ d'Edimbourg, nước Anh đi thăm các miền bị tàn phá, có người đến hỏi ý-kiến giáo-chủ về cuộc chiến-tranh. Giáo chủ có nói lẽ ra nước Anh nên ghi ân nước Pháp thì phải. Nếu nước Pháp thất bại, thì có phải những nỗi khổ thống ngày nay về phần nước Anh phải chịu không. Giáo-chủ nói rằng hai nước nên thân-ái với nhau.

Việc ở Syrie

Cuối tháng này ở Syrie sẽ bầu-cử nghị-viện. Trong miền Alexandrette từ tháng giêng đến giờ số người tị-nạn nay lại trở về cộng tới một vạn người. Đó thực là một cái chứng rằng nhân-dân hoan-nghênh quyền-chính của nước Pháp ở đấy.

Việc nước Nga

Ở Moscou có tin rằng phái-bộ nước Đức coi việc tổ-chức lại phi cục đã tới nơi. Trong phái-bộ có một viên tướng và nhiều quan võ khác.

Các báo nói rằng nghe đâu nước Tchécoslovaquie, nước Hung-gia-lợi, và nước Nga có lập giao ước riêng với nhau. Nghe đâu sau khi cuộc hội-nghị Gênes giải tán, thì các nước ấy vẫn điều-đình với Tchitchérine.

Hội Vạn-quốc

Tòa Trị-sự hội Vạn-quốc sẽ đặt một hội-đồng 12 viên để kê cứu các vấn-đề liệt quốc. Hội-đồng đã nghe lời các phái-viên nước Lithuanie và nước Ba-lan trần thuyết về vấn đề thành Vilna. Có lẽ hai nước lấy lời hòa xong một bản giao ước.

Cuộc hội-nghị Gênes

Hội-đồng coi các việc nước Nga đương xét cái thể-lệ hội-đồng các nhà giám định sẽ đi khám xét nước Nga trong tháng Juin này. Các nước muốn thỉnh nước Hoa-kỳ cử đại biểu đến dự nghị khiến cho hội đồng ấy có một cái tư-cách là một hội-đồng của Liệt quốc. Tchitchérine phản đối việc ấy không ưng thuận.

Lịch sử bà Jeanne d'Arc

(*Tiếp theo*)

Trưa ngày mồng 6 tháng ba thì đến Chinon là chỗ vua đóng. Bà vào nghỉ tạm ở một khách sạn, đến chiều xin vào bái yết vua, nhưng có lệnh truyền phải đợi ba ngày. Chiều ngày thứ ba mới được vào. Trời đã nhóa nhem tối. Trong một phòng rộng được sáng choang các hàng quan văn võ, các hàng binh sĩ đứng chật cả. Vua đứng lẫn vào bọn đông người ấy, rồi truyền cho bà Jeanne d'Arc vào. Bà tìm ngay đến trước mặt vua mà tâu thưa rất minh bạch, chẳng chút kính hãi. Vua còn ngần ngại, không hiểu rõ ra thế nào sau ngài cũng cho lại gần hầu chuyện. Bà kể hết sự tình, nào khi thần tiên giáng hiện, nào lúc ra mắt đại-úy Baudricourt. Chuyện trò giờ lâu mới giải tán. Vua giao bà cho các cố đạo thử tài, cho người về Domremy đò xét kỹ hình tích và tra hỏi những người cùng đi đường, xem đức hạnh tài năng bà ra sao. Đi đến đâu bà cũng giữ một cái thái-độ rất khẳng khái vững vàng.

Lúc này tình hình thành Orléans ngày-nan lắm.

Sáu bảy nghìn người Anh vây phủ tứ phía, binh tướng toàn những tay can đảm hùng dũng. Vì thành cao tới chín mười thước, chung quanh có hào sâu, lại có quân canh giữ cẩn mật, nên chúng chưa ba vào được. Cửa nam tiếp giáp sông Loire, bên kia sông là xóm Olivet. Trên sông có cầu đá dài 350 thước, bắc qua một cái cù-lao nhỏ ở giữa sông. Cầu này có từ thế-kỷ thứ mười hai. Trong thành chỉ còn có độ hai ba nghìn quân do hai tướng cai quản, tướng Dunois tuổi độ 20 và tướng Gaucourt là quản đốc tòa thành phòn. Ngoài thành quân giặc lập đồn khắp các mặt, chờ thời xông vào lấy thành. Ngày 24 tháng mười, chúng đánh cửa nam, trong này quân Pháp chặt cầu, nên chúng chưa vào thành được. Lại nhân lúc này tướng Anh bị thương nặng, nên quân quan phải lui lại.

Nói về bà Jeanne d'Arc thăm thoát ở Chinon đã ngót một tháng giời. Đến đầu tháng tư bà khởi hành, mặc giáp bào, lấy cầm kiếm, mình ngồi ngựa, trông rõ ra một vị nữ-tướng sắp ra xông pha mọi chiến địa. Lên đến tỉnh Toure thì hạ trại, rồi đợi thế kéo quân lên tỉnh Blois. Sáng ngày 27 tháng tư, tiến thẳng lên Orléans; tướng Dunois đem tiếp và sai lan-sang bên này sông nghênh tiếp binh mã. Thuận buồm xuôi gió, phút chốc ai nấy đều ở cả bên kia sông rồi. Dân cư lấy làm hớn hở vui mừng được đón một vị thần-tiên giáng thế. Bà Jeanne d'Arc đóng ở nhà quan chánh án tỉnh-chính. Ngay hôm sau, quân Pháp xông ra ngoài thành giáp chiến. Quân giặc chống giữ rất bằng hái, nhưng cũng không lại. Trong mười hôm giời mà các đồn bị phá tan cả. Lác thắng trận quân Pháp dụng lại cầu. Ngày chiều hôm ấy người ngựa đã qua cầu được. Được tin thắng trận, lòng giá đi lên tỉnh Toura. Bà Jeanne d'Arc ở Orléans xuống bái-yết. Vua lời chuyện trò hoan-hỷ. Bà muốn rước thánh-giá về Reims để làm lễ tôn quân, song các quan còn ngần ngại, vì rằng suốt giải sông Loire nhiều chỗ còn hiểm trở lắm. Bà Jeanne d'Arc từ đó càng với công tước Alençon bết sức tảo trừ miền sông Loire. Đánh đâu được đấy, cái khí phách thiêng liêng nhà nữ-tướng lừng lẫy khắp biên thùy.

Đến tháng 6 năm ấy, vua ngự sang thành Reims để làm lễ. Đường đi khuất khúc, nhiều chỗ ngày-nan, để đến đâu cũng phải giáp chiến với quân giặc, nên từ Toura sang Reims mất ngót một tháng giời. Chiều ngày 16 tháng này, long giá tới thành Reims. Dân cư nghênh tiếp rất long trọng. Sáng hôm sau, vua ngự vào nhà thờ. Trong lúc hành lễ thì cỗ đạo Regnault de Chartres làm chủ sự. Cái quang-cảnh thành phố lúc này thật là rất rộ vui vẻ. Ông thân-sinh và hai anh bà Jeanne d'Arc cũng ở nhà quê ra xem. Cha con, anh em gặp nhau, tay bắt mặt mừng, nỗi hân hoan, tinh lý-biệt kể sao cho xiết! Bà muốn trở về cố hương vui thú điền viên, song cái tiếng-thần kỳ thuở xưa lại hình như phảng-phất trong quảng không trung mà khuyên nhà nữ binh hãy gắng công cứu giúp cho quốc-dân được thoát vòng tên đạn.

Ngày 21 tháng bảy, quan quân từ biệt thành Reims để quay về kinh thành Đường về cũng hiểm nghèo lắm, đi đến đâu cũng thấy quân giặc đóng nhan nhản. Lần này bà Jeanne d'Arc lấy lại được nhiều thành. Về đến Saint Denis (ở phía bắc và cách kinh đô 8 nghìn thước) thì vua đóng lại. Bà Jeanne d'Arc đem quân xuống kinh thành định tảo trừ bết quân giặc, Chung quanh thành có hai cái hào. Cái ngoài nông, ai cũng qua được. Đến cái trong vừa sâu vừa dầy nước, nên người ngựa chịu dừng lại mà bắn vào thành. Quân Anh cũng bắn súng ra, Bà Jeanne d'Arc bị một viên tỏ ở đùi. Quân Pháp nghe chừng nùng thế, phải lui ra mấy trăm thước hạ trại. Sáng hôm sau vẫn khai chiến. Bà Jeanne d'Arc cả quyết chắc thế nào bết ngày hôm ấy cũng vào thành được. Trong khi hai bên đương hăng hái, bà Jeanne d'Arc có lệnh vua bắt phải rút quân về Saint Denis. Bà lấy làm buồn rầu chán nản, không còn hi-vọng gì lấy lại được kinh-thành nữa.

Bà đi bộ giá xuống miền nam. Được mấy tháng lại quay về kinh thành Lúc này quân giặc định lấy tỉnh Compiègne. Bà Jeanne d'Arc chống giữ rất bằng hái. Tình hình đương nguy nan thì mà bỗng có lệnh rút lui, quân về. Đó là vì một vài kẻ thấy công-nghiệp nhà nữ-tướng hiển hách mà đem lòng ghen ghét, muốn làm mưu hại người vậy. Sáng ngày 24 tháng năm, bà Jeanne d'Arc nhập thành, lo thu gồm bầy tên quân đi theo. Ngay chiều hôm ấy, bà xông ra cửa Bắc, rược qua sông Oise, đợi quân giặc đến là tiếp chiến. Ôi! nỡ nhi yếu ớt, địch sao được những cơn dông tố phũ phàng. Phút chốc, chung quanh tấm thân mảnh rẻ kia đã có trăm nghìn người vây phủ. Chúng đem giam bà ở Beaurevoir, rồi bán cho quân Anh lấy tiền.

Ngày 30 tháng năm năm 1431, dân-gian được tin rất đau-đớn rằng nhà nữ anh hùng đã bị đốt ở tỉnh Rouen.

Nguyệt-thanh Ngô-ngọc-Khu

Bảo-tồn Khổng-học

DỊCH SÁCH LUẬN-NGỮ

Loại thứ II

Nói về luận-lý

(*Tiếp theo*)

Tử-hạ viết: Hiền hiền dịch sắc, sự phụ mẫu năng kiệt kỳ lực, sự quân năng trí kỳ thân, dữ bằng hữu giao ngôn nhi hữu tín, tuy viết vị học, ngô tất vị chi học hĩ.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Học-nhi tờ thứ 1).

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-hạ (học-trò cao-đệ đức Khổng tử) nói: Nam có người hay đổi bụng hiếu-sắc làm bụng hiếu-hiền, thờ cha mẹ hay hết cái sức của mình, thờ vua hay hiến cả cái thân của mình cho vua, chơi với bầu bạn, nói câu gì thì hẳn tin thực câu ấy, người thế dẫu nói rằng chưa học, ta nhất-định bảo người đó đã có học rồi.

Tử viết: Phụ tại quan kỳ chí, phụ một quan kỳ hạnh, tam niên vô cải tự phụ chi đạo, khả vị hiếu hĩ.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Học nhi, tờ thứ 2).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói: Muốn biết con người có hiếu cùng không, đương lúc cha còn thì xem người ấy chí hướng thế nào, lúc cha mất thì xem người ấy làm việc thế nào; nếu cha mất đã ba năm rồi mà cái lẽ thói của cha giữ được không thay đổi, thì là người ấy có lòng kính mến đường thân, nên khen rằng hiếu vậy.

Mạnh ý-tử vấn hiếu. Tử viết: vô vi. Phàn Trì-ngự; Tử cáo chi viết: Mạnh tôn vấn hiếu ư ngã; ngã đối viết vô vi. Phàn Trì vị đạt. Tử viết: sinh sự chi dĩ lễ; tử tăng chi dĩ lễ; tế chi dĩ lễ

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Vi-chính tờ 3).

DỊCH NGHĨA. — Ông Mạnh-ý-tử (quan đại phu nước Lỗ) hỏi thế nào là hiếu. Đức Khổng-tử đáp rằng: Con thờ cha mẹ đừng làm điều gì trái lẽ, là hiếu, Một hôm, ông Phàn-Trì (học-trò cao-đệ đức Khổng-tử) hầu ngài đánh xe đi; ngài dạy chuyện lại rằng: Hôm trước, Mạnh-tôn có hỏi thế nào là hiếu; ta đáp rằng chớ làm điều gì trái lẽ. Ông Phàn Trì chưa hiểu, ngài cắt nghĩa rõ rằng: Thờ cha mẹ lúc ngài còn thì cứ theo lẽ mà phụng sự, lúc đã mất thì cứ theo lẽ mà tống táng theo lẽ mà tế-tự, làm việc gì cũng hợp lẽ, thế gọi là vô vi vậy.

Mạnh-vũ-bá vấn hiếu. Tử viết: phụ-mẫu duy kỳ tật chi ưu.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho quyển Thượng luận về thiên Vi-chính tờ 3).

DỊCH NGHĨA. — Ông Mạnh-vũ-bá (học trò đức Khổng-tử) hỏi thế nào là hiếu. Đức Khổng-tử đáp rằng: Cha mẹ yêu mình, chỉ sợ mình hoặc có bệnh hoạn, điều đó là lấy làm lo hơn cả. Vậy thì làm con phải thế lòng cha mẹ, mà giữ mình cho cẩn-thận cho khỏi mắc bệnh hoạn, thế gọi là hiếu.

Tử-Du vấn hiếu. Tử viết: Kim chi hiếu giả thị vị năng dưỡng; chí ư khuyển mã đái năng hữu dưỡng, bất kính hà dĩ biệt hồ.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho quyển Thượng luận về thiên Vi-chính tờ 3).

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Du (học trò cao-đệ đức Khổng-tử) hỏi thế nào là hiếu. Đức Khổng-tử đáp rằng: Đời nay gọi là hiếu là bảo những người nuôi cha mẹ; song, nghĩ như chó ngựa, người ta cũng đều có nuôi; nếu ở với cha mẹ, chỉ biết nuôi mà không biết kính trọng, thì lấy gì làm phân biệt đư? Hay nuôi mà lại phải hay kính, mới là hiếu vậy.

(*Còn nữa*) D.B.T.

LỜI ĐÀN BÀ

Bàn về khoa nấu ăn

Sự ẩm-thực là một điều cần dùng cho người ta, dẫu người xứ nào đời nào cũng biểu như vậy; nhưng tự lại, các sách tây, sách tàu đều có thực-đơn, thực-phổ, kẻ cứu phân minh; món ăn nào cách nấu làm sao, món bánh nào cách làm làm sao; món ăn có món phải-hợp hai ba vị làm một: vị gì nên nấu trước, vị gì nên nấu sau mùa nào ăn vị gì tốt, mùa nào không nên ăn vị ấy độc; vị có bổ, vị làn tiêu, cho đến cách dùng lửa nấu: nên nấu bằng lửa than, hay là nên nấu bằng lửa ngọn; có thứ lại phải chưng cách thủy, hấp hay nấu; xét lời hay xét nhỏ, đều chỉ về tường tận; đồ gia vị có cần lượng, thứ tự hết thảy. Bởi thế mà sách tàu có câu: « phánh nhẫm đắc pháp » là cũng do có học đúng phép nấu nướng mà ra. — Sách tây cũng thế, tây sự ăn uống trong sạch là bợp phép vệ-sinh: chiết nghĩa các thứ thịt rất rõ; món ăn cần thận đến nỗi có quan thầy thuốc khám xét cho mới dám dùng. — Còn như người mình, thì không thế, tây theo nào nào làm thức gì mà trong nhà ấy ăn ngon là đặng, lẫm khi nói thời nấu đồ ăn tây, mà hóa ra đồ ăn tàu, lẫm khi nói thời nấu đồ ăn tàu, mà lại thành ra đồ ăn ta, cũng thường và lại tục mình tính hay khinh rẻ nghề nghiệp, huống chi nghề ấy lại thuộc về nghề của đàn bà con gái học tập nữa thời lại càng không mấy ai lưu-tâm đến làm chi; cho nên các món thực-phẩm của mình hao mòn lần đi, mà ít người có lòng để-hạ cho, để cho có thành sách vở; hóa cho nên đàn-bà con gái không mấy kẻ biết cách làm tụng cho đúng chức-nghiệp của mình vậy.

Có người ngỏ gửi câu: « quân-tử viện bào trù », nghĩa là người quân-tử xa chỗ nấu bếp, lại như thầy Mạnh tử có câu: « ẩm thực chi nhơn, nhơn giai tiện chi », là những người chuộng sự ăn uống thời người đời đều cho là hèn. — Cách ngôn tây cũng có câu rằng: « ăn để cho sống, chớ không phải sống để mà ăn »; đại để các lời nói như thế, là lấy lý triết-học đạo-đức mà nói, để cảnh tỉnh lòng người, cho biết xa những sự ăn uống tinh-thần làm trọng, kẻo người ta thường hay hám-hở về đường vật-chất lắm, e những bỏ tinh-thần đi chăng. Chớ còn như lấy lý-thuyết vi tinh-thần, vi đạo đức, mà phải bỏ đường thân-thể cho được sức khoẻ, mới là tinh công nấy việc nọ động, thời sự ăn uống lại càng phải thận trọng thêm.

Ngày nay người ta đã hiểu lẽ vệ-sinh được nhiều ít, thời cho món đồ-ăn uống, tất lên sức sang lại làm sao cho thích hợp, nhiều bận mới thành qui-tắc điều-lệ của sự sản-nướng, khỏi hồn tạp vị nầy sang vị khác. — Đã đành rằng, cách nấu ăn là phận sự của người đàn bà, thời phải cần người chân-chính cho, biết qua nhà sang thời ăn theo cách sang, nhà hèn thời ăn theo cách hèn, nếu đã biết ăn thời phải biết nấu; tay thế

Do Tổ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) thực hiện để phổ biến trên Internet, Tháng Mười Một 2006, Quận Cam Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

nhưng mà nấu thời hay nấu, chớ như nấu cho tinh và nấu cho đúng mùi món, thời ta cần phải học đã mới biết cách khéo khôn. Biết phải học, thời phải cần có sách vở, chớ truyền miệng nhiều khi lỗi thời, mỗi nhà nói mỗi cách, lại thêm khó lòng cho kẻ sơ-học vấn-tân ; để vậy mà lại phải có chỗ thực-hành thí-nghiệm cho minh học lấp mới đặng

Tôi còn nhớ chuyện năm sáu năm về trước đây, trường nữ-học ở Huế, có bà đốc-giáo qui phu-nhân, muốn dạy thêm một món nấu ăn về cách Annam, đại khái lấy các món thường dùng, mà hỏi ý-kiến cách làm cha làm nem, làm chạo, làm trẻ thế nào, để làm bài dạy cho học-trò. Các cô giáo có người biết, cũng có người không biết, phải về hỏi các bà mẹ lại ; song nói sơ-lược các công việc làm thì đặng, chớ hỏi cho kỹ càng một cân thịt, làm mấy phân muối, mấy phần đường, mấy phân thính, là cách làm nem ; còn làm trẻ thì mẻ (vừng) bao nhiêu, riêng tôi bao nhiêu, thời các bà cũng đều ngơ ngẩn cả ; bởi có người minh làm đồ ăn, toàn làm phỏng chừng thế thôi, chớ không có cân lượng rõ ràng ; vì vậy mà sự dạy các món đó, lại phải tạm đình hẳy nhiều lần.

Mới đây nhơn thấy trong báo « Trung Bắc tân văn » ta có bài nói về « khoa nấu ăn », là cần dùng cho nữ-học, các cô giáo phải nên lưu tâm ; nhưng tôi thiết tưởng sự thực-phẩm của minh thì chưa có sách vở ; và trong trường, chương-trình học-qui cũng chưa có thiết phong học làm đồ ăn, thì các cô giáo biết đâu mà dạy ; dầu có sở lưu học sanh ăn nống, thì đã đủ gì sự dạy học làm khéo mà học. Nay muốn cho có quyền sách thực phẩm hoàn toàn, tất phải cần có một người nhiệt thành về quyền sách ấy để mà đăng cáo-bạch ; mong nhờ những bực các bà các cô thượng lưu trong xã-hội, lấy cái tài đặc biệt khôn khéo của minh đem ra giúp đồng bạn, ngõ hầu lợi-dụng cho nữ-giới một công việc rất có danh-thế ; bao nhiêu cách thức làm đồ ăn, món nào món ấy, nhứt nhất đều dùng quốc-ngữ biên chép rõ ràng, có thứ tự như thực-đơn thực-phẩm trên kia đã nói và sau kỳ tới lên vào, gửi ngay cho nhà bội chủ đăng cáo bạch ; như thế, bạn trong một năm, thâu thập đủ các đơn món ăn, nhiều rồi thì phải thực-hành thí-nghiệm ; đặt hội-đồng giám-định, món ăn nào quá ngon và khéo, thời có thưởng và công nhận bài ấy vào sách, để cho mọi người biết món ấy của ai làm ra ; người làm ra có danh-dự bao nhiêu thời quyển sách lại có giá trị bấy nhiêu ; và quyển sách ấy sẽ giúp cho nữ-giới một khoa học có lợi-ích biết chừng nào.

Đạm-phương nữ-sử (Huế)

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài rõ ra những tiền dồi chồ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Dư luận Nam-kỳ

Thì giờ là tiền bạc

Người xưa nói: Nhứt thốn quang âm, nhứt thốn kim, người Langsa nói : Le temps vaut de l'or, thế thì ai ai cũng nói : Thì giờ là tiền bạc cả.

Tuy nói thì giờ là tiền bạc là nói với người biết đem thì giờ ra mà lợi dụng thì thì giờ mới là tiền bạc, chớ người sanh ra rồi cứ ở không nhưng sống tới 100 tuổi, thì thì giờ cũng chẳng là tiền bạc, nghĩa là có thì-giờ mới làm ra bạc tiền.

Kia như người Huế-kỳ (xin đọc bài viếng nhà mới người Huế-kỳ ở trong Nhựt-tân-báo) người Nhựt bổn v. v., người ta từ buổi sáng mai thức dậy đến chiều tối đi ngủ có giờ khắc nào bỏ qua. Nếu họ qui tiền bạc bao nhiêu ; họ làm cho đến đỗi than phiền rằng không đủ thì giờ mà làm. — Vì sao vậy ? Là vì người ta vẫn biết họ sanh ra chen vai trong thời-đại này, họ có cái thân là qui, cái thân ấy phải giúp ích gì với đời mới nêu tiếc, sống không bao lâm tuổi ; thì giờ ít quá, mà lại lẹ mau quá, họ e hơi không rõi, nên có kẻ làm tới tối, đứng nói chi trưa ; có nhiều khi như ở bên Huế-kỳ một nhà phóng-sự họ làm cho đến đỗi đang ăn cơm trí cũng còn lo, tay cũng còn làm. Đã vậy mà lại còn tiếc thì giờ, cho đến đỗi những món gì làm bằng tay, coi thế chậm chạp, thì họ đã đem trí hóa ra mà bày máy móc đặng thay thế cho nhơn công.

Nếu thử hỏi lại mà coi ở bên Huế-kỳ, như thành Nhiêu-do thì xưởng nầy xưởng nọ biết là bao nhiêu, ngành lại thì toàn là ống khói nhà máy, còn khói nay ngoài ngõ như mây giăng đen kịt. Xét bao nhiêu đó thì biết thì giờ của người nước văn-minh là qui báu thế nào, chớ có phải như dân xứ ta đâu, ngày chỉ lối, thì cứ lo chơi. Nên kể tỉ như : Chơi xuân kẻo để xuân già ; người lại răng : Chơi cho biết đủ mùi đời, có kẻ lại : người không sống 100 tuổi, khéo lo việc muôn năm, chi bằng chơi cho thỏa thích, hơn là giàu sang, là vì chết rồi cũng không ai đem tiền bạc theo mình.

Ôi ! người ta thì trông cho có thì giờ mà làm nên công nay nghiệp nọ, còn đồng bàng ta thì cũng trông cho có thì giờ, nhưng mà trông cho có đặng chơi. Một đàng thì có người như vầy làm cho ra lợi, còn một đàng đã làm cái bài lại còn mong làm cho thêm hại. Buồn lắm thay ! Đang ngồi nghĩ việc thì tới lá qui. bổng thấy bài của ông De Lachevrolière ở báo *Impartial* luận về tải hàng hóa ở Saigon đi Cần-thơ, Sóc-trang, Bạc-liêu, Camau, bằng phi-thoàn. Xét ra thì cũng bởi cái thì giờ là tiền bạc, nên ngài mới nghĩ ra vấn đề ấy.

Vẫn muốn chở hàng hóa cùng là thơ từ ở Saigon mà đi tới mấy chỗ đó thì đường xa ít nữa hai ba ngày tàu, còn xe-hơi cũng một ngày rưỡi, hai ngày, còn nếu chở bằng phi-thoàn thì trong một ngày giới đã tới nơi. Trong bài luận của ông De Lachevrolière, lời nói đại khái như vầy

Trong kỳ quốc-trái mới rồi đây Nam-kỳ ta có giáp hơn năm triệu bạc, nên nhà-nước có bàn sẽ lập đường xe lửa từ Saigon đi Cần-thơ Sóc-trang Bạc-liêu-Camau trước hết cho ta đặng rộng mở đường kinh-tế trong xứ Nam-kỳ. Tuy nói vậy, chớ việc thi hành hãy còn đình đãi một vài năm nữa. Thế thì sẵn hôm nay có ông Ricou vẫn là một phi-công danh tiếng mà lại là một nhà phóng-sự ở Nam-kỳ cũng biết. Ông Ricou tính từ ngày nữa sẽ đem phi-thoàn và phi-công qua Nam-kỳ đặng lập một sở phi-thoàn, để tải hàng hóa cùng hành-khách đi từ Saigon xuống Cần-thơ-Sóc-trang Bạc-liêu-Camau, rồi lần lần một sở nữa đi từ Saigon lên Vientiane (Lào). Nếu ngày nào sở phi-thoàn ấy lập thành thì từ Saigon đi Camau trong một hai giờ. Ông Ricou còn đang xin chánh-phủ Nam-kỳ phụ cấp cho mỗi một số tiền, đặng ngài khỏi sự. Ấy vậy hiện giờ ta chỉ còn chờ một tiếng « ừ » hay là « không » thì ta sẽ có cũng là không có sở phi-thoàn ấy.

Đó, chư-tôn nghĩ mà coi nhu 50 năm trước, đường sông chưa khai, đường bộ chưa mở, muốn đi xứ nầy sang qua xứ nọ, thì cả tháng nầy qua tháng nọ, nên cuộc buôn bán hưng khởi sao được. Lần lần nhờ có nhà-nước Đại-pháp rộng mở các ngả đường thông thương cho ta nên dòng sông thì tàu hơi tàu khói, trên bờ thì xe ngựa xe hơi, trước đi một đôi tháng, giờ đi một đôi ngày. Thế mà nhà công thường kỹ nghệ còn nói rằng mất ngày giờ, nên lại toan dùng phi-thoàn đặng vượt đàng mây đi lẹ mau hơn, vẫn tắt hơn. Ấy vậy coi người văn-minh người ta coi thì giờ là qui báu thế nào, nên người ra làm sao, rồi thử nhẫm lại dân ta. Ôi ! Thì giờ coi như bỏ, thế có khác nào tiền bạc đem quăng sông, nên nói ta sao không bằng người.

Phải biết rằng thì giờ với nhà phóng-sự là tiền bạc, với học-sanh là chữ nghĩa, với độc-giả là kiến thức ; với nông-phu là lúa thóc ; với nhà trồng-trọt là cây trái ; với người công nghệ là đồ khéo v. v.,nói tắt một điều với mọi người tùy theo nghề nghiệp riêng mình là món qui báu của nghề mình, còn cái việc tiền bạc là của mọi người.

Ấy vậy xin bạn thanh niên nghĩ lại, đừng làm biếng nhác, phải siêng lo siêng làm, đừng ăn rồi ngủ, nói nhàn là sướng. Mình làm người phải làm sao cho phải mặt làm người, đừng để cho đời rằng : Phường giá áo túi cơm, là vì nếu vậy, thì thà đừng có là hơn.

Qui báu thay cho thì giờ !

(L. T. T. V.) Trần-văn-Chim

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ LÂM PHÁO-THỦ
của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. $1.00

ÁY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,40

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

VĂN UYỂN

Phong cảnh trường học

Hòa công chiều chuộng khách làng thơ
Bầy cuộc làm vui lúc thần thơ.
Chênh chếch bóng trăng nhòm cửa sổ;
Hắt hiu ngọn gió lọt rèm thưa.
Chim con mến khách nương cành hót.
Hoa cũng chiều ai giữ gió đưa.
Phong cảnh bỗng lai đàn đó tá,
Đầu cho một tấc cũng nên vừa.

Thơ khuyên trẻ học

Bé học ngày nay bắt ngải trông,
Không bỏ không bền biết đâu cùng ;
Ngọn trào phong hiệp thời theo trặng rẫy,
Làn sóng văn-minh tiện giới tung.
Nên gắn mài chào mong-mỏi bến,
Chớ như chiếc bách lềng-lo dòng.
Le-bàn kim chọn phương nam, bắc.
Bé học ngày nay bát-ngát trông.

Tây-viên. Nguyễn-duy-Tường

Nhớ nhà

Xót thân thui thủi góc chân trời. !
Tưởng nhớ quê hương giọt lệ rơi..
Lác đác mưa sa xuôi dạ khách,
Ào ào gió thổi giục làng ai..!
Đoái trông cảnh cũ sầu bao đoạn ..?
Nghĩ đến người xưa ruột rối bời..?
Đôi cõi huyện gió ai kẻ đỡ..?
Chạnh niềm cố-quận biết bao người.

Ái-vân Đỗ-xuân-Hải

HÀI ĐÀM

Thầy dạy địa dư

Một ông thầy dạy địa dư giảng cho học-trò nghe rằng : các cõi đất ở trên địa-cầu đều không liền nhau.

Khi giảng xong, thầy lại hỏi thử một cậu học-trò rằng : thân-phụ anh có thể đi bộ khắp thế-giới được không ?

— Thưa thầy, không !

— Tại sao vậy ?

— Thưa thầy, tại thân-phụ con đã tạ-thế rồi.

T. N.

VIỆC HANOI

Quan Toàn-quyền đãi tiệc. — Tối hôm nay, quan Toàn-quyền Baudoin và quí phu nhân sẽ đãi tiệc các quan dự Hội-đồng chánh-phủ kỳ thường-trực, cả thảy là ba mươi vị.

Phát phần thưởng. — Đến sáng chủ nhật 11 Juin, hồi 8 giờ thì sở Học-chính sẽ làm lễ phát phần thưởng cho các học-sinh nam nữ các trường Hanoi.

Quan giáo-sư Bouguet sẽ đọc bài diễn văn thưởng lệ

Quan chánh-đốc học sơ-đẳng. — M.Peyrot là quan chánh Đốc-học Sơ-đẳng Bắc-kỳ vì sức yếu mệt thì nay mai sẽ về nghỉ tại qui-quốc. Trong học-giới ai được tin ấy cũng lấy làm ngạc-nhiên lắm, vì bực học S.-Đ. cũng còn ta trong mấy năm mà tiến-bộ nhờ rẫy cũng là nhờ về lòng quả quyết của ngài vậy.

Trong khi ngài về nghỉ vắng, thì quan đốc-học trường Sư-phạm nam giáo-sư là M Pujarniscle sẽ kiêm cả chức chánh Đốc học Sơ-đẳng nữa.

Hội-đồng đề bình. — Đến thứ tư sau thì các quan có chân hội đồng đề-bình sẽ lên Cao-bằng để xét hỏi những đẳng để dự vào việc cướp trong ngày tháng mười tháng một năm ngoái.

Hội-đồng bảo-hộ. — Hội-đồng bảo-hộ nay mai sẽ họp để xét lại những ân của bọn phản-nghịch ở Lạng-sơn bị Hội-đồng đề bình kết xử vừa rồi mà nay xin đăng án. Như vậy có lẽ quan Thống-sứ Mongrillot lại hoãn việc đi chơi mát ở Chapa mà ngài đã định trước.

Cuộc thi thơ — Cách rọc phách giấu tên về cuộc thơ của cô Ngô-thị-Quyên thế nào, bản-quán đã đăng rõ trong kỳ báo hôm qua. Cứ theo cách này thì các quan Hội đồng điểm-duyệt chỉ có thể thủ xã ở trên các văn mà thôi, chớ không sao biết được là bài thơ ấy của ai cả.

Văn-hành công-khí, bản-quán mong rằng Hội-đồng điểm-duyệt sẽ chọn được một bài cho xứng đáng cái giải quán-quân. Hồi 8 giờ tối hôm nay, Hội-đồng điểm-duyệt họp tại nhà công-quán hội Khai-trí-tiến-đức thì bản-quán sẽ đem các tập thơ thi đã rọc phách rồi mà có gần xi cẩn-thận để trình các quan Hội-đồng.

Quan Công chánh Giám-đốc đi phái-bộ. — M. Pruvanne Công-chánh Giám đốc sẽ cử đi phái-bộ tại Paris để giúp quan Toàn-quyền Đông-pháp trong khi ngài đi công cán tại Paris.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE
aux examens franco-annamites
của M. L. HOULLIER
Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam
Bán tại nhà in bản-quán
Giá mỗi quyển..... 0$.20
Tiền cước mỗi quyển.... 0 .12
Ai ở xa, xin viết thư về cho ông Đỗ-xuân-THÀNH
61-63 Rue du Coton, Hanoi.

Tiền phụ cấp cho các giáo chức Trung-kỳ. — Quan Toàn-quyền nay đã ký nghị-định cấp tiền phụ cấp về khoản nhà ở cho các giáo-chức Trung-kỳ như sau này :

Các nam nữ giáo-học và nam nữ tự-giáo học Sơ đẳng Trung-kỳ nếu không được nhà ở thì sẽ được tiền phụ cấp tính như sau này :

Hạng nhất : Những viên chưa vợ chưa chồng.
— nhì . Những viên có vợ có chồng rồi mà chưa được 3 con.
— ba : Những viên có vợ có chồng rồi mà có từ 3 con trở lên.

Mỗi tháng mỗi hạng được lĩnh như sau này :

	Ở các tỉnh	Ở Huế và Tourane
Hạng nhất :	3 p. 00	4 p. 00
— nhì :	4 00	5 00
— ba :	5 00	6 00

Thi bằng Cao-đẳng tiểu học tây. — Sáng hôm nay, đã có sở kê tên các cô học-sinh được vào kỳ thực-hành trong kỳ thi bằng tiểu-học tây (brevet d'enseignement primaire supérieur) là : Mlle Lê-thị-Chang. Ng-thị-Mão, Đinh-thị-Tuyến Bùi-thị-Tư, Trần-thị-Công.

Còn bốn nam ban thi chưa có sở.

Phủ Thống sứ. — M, Đặng-văn-Bằng, thư ký hạng nhất tòng sự tại Hà-đông thì nay đổi về phủ Thống-sứ.

Ngạch thừa-phái. — M. Lê-quí-Song, thừa hạng nhất ở chân Bạch-thông (Bắc-kạn) thì nay đổi đi Hưng-yên thay M. Phạm-gia-Khuê, bổ đi nơi khác.

Ngạch kiểm-lâm. — M. Trần duy Cay, kiểm-lâm hạ g. tư được thi chức kể từ ngày ký nghị-định nầy.

Ngạch tuần-sảnh. — M Trần-khắc-Bình là cựu binh được bổ làm lính tuần cảnh lương mỗi tháng 120 đồng thay Triệu-văn-Sin phải cách-chức.

Trường Kỹ-nghệ. — Chừng ngày 20 này thì M. Hiéroltz là quan đốc-học trường Kỹ-nghệ sẽ vô Saigon đi thanh-tra các trường Kỹ-nghệ trong Ấy và Cao-mên.

Tôi cần mua phiếu QUỐC-TRÁI, hạng vô danh, bất cứ mấy cái. Xin đem đến nhà M. Lê-đình-Chấn, số 47, phố hàng Giấy (Rue du Papier). TRẢ GIÁ RẤT CAO. 3232

Rạp Palace. — Tối hôm qua *Rạp Palace* đổi chương-trình, khách xem rất đông. Nhiều khán-quan vỗ tay rất vui. Về phần thời sự *Eclair Journal*, chẳng cần phải nói thì lại cũng đã biết là hay. Vui trò nhất là chuyện « *Le Destin Rongeur* » là một trò rất vui rất lý thú đáng làm gương cho khách làng chơi. Chuyện này có một khác hơi thường tự chuyện đánh nhau ở « sầm » hàng vài ngày nọ, chắc hẳn con ta vẫn còn nhớ.

Sau cùng chiếu đến hài kịch, « *Le Fluide de Rigadin* » rất buồn cười.

Tiền trợ cấp cho các phường bình nhạc. — Sở dự-toán Đông-Pháp vừa mới cấp cho các phường nhạc binh của bốn vệ Trung-Bắc-kỳ mỗi vệ là một ngàn *francs*.

Bán một cái nhà ở Đồ-sơn, có đủ cả các đồ dùng, như giường, ghế, tủ, bàn, bát đĩa, các đồ dùng trong bếp v. v. Hỏi tại bản-quán. 3261

Thẻ thuế thân. — Quan Thống-sứ Bắc kỳ vừa rồi mới thông tư cho các quan coi-trị đều tỉnh sức cho các dân-đồng lý nên khai rõ-số định trong năm nay, vì ngài xét ra còn nhiều người lậu thuế mà không chịu lấy thẻ thuế thân. Sau hết ngài lại dặn rằng các viên khố-xanh và các viên sen-đầm kiểm chức cảnh sát trong các tỉnh nên kiểm soát xem những người từ 18 đến 60 tuổi có ai không có thẻ không, song đừng khám xét quá để đến nỗi phiền nhiễu người ta được.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

HOÁN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi

MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính lối mới.

Bản-hiệu có vẽ được những thứ tranh thấp mạc và thuốc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Này kính
Hoán-Văn hiệu
73, Phố hàng Bông, Ha...oi

N° 32

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)
tức là truyện
(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

... Viên võ-tướng, kiên tâm như một vị thánh nhân trước sau đều thấy một sự muốn nghìn đời không biến đổi, nên còn có bí-vọng thấy nhà vua tỏ ra chất nghị-lực ; nhưng hi-vọng vô ích và không thấy nhà vua làm gì hết. Vua *Lô y* vào trong phố, đi thẳng về lâu đài, vừa vào trong điện thì chuông đồng-hồ đểm bảy giờ.

Khi nhà vua ra về, viên trung-úy Ngự lâm đã thấy rõ rằng một góc mình ở cửa sổ giáo-chủ vén lên, vì không có sự gì là qua khỏi mắt trung-úy thì trung-úy thở dài một tiếng như người được nói hết những dây trói bọc, mà nói nhỏ rằng :

— Võ-tướng ơi, ta mong rằng phen nầy thời thế là xong !

Vua gọi nhà qui phái phiên hầu, phán rằng :

— Từ giờ đến hai giờ chiều, trẫm không cho ai vào chầu hết, nhà ngươi đã nghe chưa ?

Nhà qui-phái tâu rằng :

— Vậy, nhưng, tâu Hoàng-thượng, giờ đang có người muốn xin vào.

— Ai vậy ?

— Viên trung úy đội Ngự-lâm pháo-thủ,

— Người vừa đi theo ta đó ?

— Phải, tâu Hoàng-thượng.

Nhà vua rằng :

— A ! Cho y vào hầu coi.

Viên võ-tướng vào. Nhà vua ra hiệu nhà qui-phái và tên nội-giám cũng lui ra. Nhà vua nhìn theo hai người, đến khi cửa đã đóng, bức màn đã buông xuống, mới phán rằng :

— Trông thấy tướng-quân, trẫm lại sực nhớ đến một điều trẫm quên không dặn nghĩa là tướng-quân phải giữ cho kín đáo.

— Ô ! Tâu Hoàng-thượng, hà tất ngài phải tận lòng phán bảo cho kẻ hạ thần một điều như vậy ? Coi đó thì ra Hoàng-thượng chưa biết kẻ hạ thần

— Phải đó, tướng-quân, trẫm biết tướng-quân là người kín đáo, nhưng vì trẫm chưa dặn trước điều gì...

Võ tướng cúi đầu, hỏi rằng :

— Hoàng-thượng không còn gì phán bảo nữa, tâu Hoàng-thượng ?

— Không. Tướng-quân có thể lui ra được rồi.

— Trước khi lui ra, chẳng hay kẻ hạ-thần có được phép tâu bày với Hoàng-thượng một điều nầy để hay chăng, tâu Hoàng-thượng ?

— Tướng-quân muốn nói gì ? Tướng-quân hãy tỏ bày cho trẫm rõ.

— Tâu Hoàng-thượng, một điều không quan-hệ gì đến Hoàng-thượng, nhưng rất có ích lợi cho kẻ hạ thần. Kẻ hạ-thần dám mạn phép tâu với Hoàng-thượng, xin Hoàng thượng xá tội đi cho, nhưng vì nếu không cần kíp, không quan trọng, thì hạ-thần đã chẳng dám giải tâu, hạ-thần đã cứ việc ngậm hơi, cứ giữ pi-ận bên mọn xưa nay mà biệt tâm đi rồi vậy.

— Sao lại biệt đi ! Trẫm không hiểu tướng-quân.

Võ-tướng rằng :

— Tâu Hoàng-thượng, hạ-thần xin tâu dứt một lời, hạ-thần muốn xin Hoàng-thượng ban ân cho hạ-thần về nghỉ ?

Thiếu-đế có bộ ngạc-nhiên, nhưng viên võ-tướng cũng không hề cựa cậy hơn một phe tượng vậy.

— Tướng quân về nghỉ ? Nghỉ bao nhiêu lâu vậy, tướng-quân ?

— Kẻ hạ-thần muốn về yên cảnh già, tâu Hoàng-thượng.

— Ô hay, tướng-quân định bỏ việc ta sao ?

Nhà vua nói vậy có bộ khác hẳn sự ngạc nhiên rồi.

— Tâu Hoàng-thượng, kẻ hạ-thần cũng lấy làm tiếc lắm.

— Không thể được !

Dạ, tâu Hoàng-thượng, kẻ hạ-thần nay đã già yếu ; mặc giáp đeo yên kể đã ba mươi tr, bà mươi nhăm năm nay, hai vai đã thấy nặng nề một nhọc. Kẻ hạ-thần nghĩ đến lúc phải nhường chân cho những bậc thanh niên anh tuấn. Kẻ hạ-thần không phải là người thế-kỷ mới nay, tâu Hoàng-thượng, hạ-thần còn vướng một chân trong thế kỷ cũ, thành ra mọi vật mắt kẻ hạ-thần đều thấy lạ, mọi việc đều làm cho kẻ hạ thần ngạc nhiên mà quáng mắt, tâu Hoàng-thượng.

Nhà vua nhìn viên võ-tướng mặc binh phục một cách nhẹ nhàng, một người thiếu niên chưa chắc đã ăn bận được gọn gàng, đẹp mắt như vậy.

— Tướng-quân coi còn khỏe mạnh hơn ta.

Viên võ-tướng mỉm cười già nhơn mình mà tâu rằng :

— Ô ! Hoàng-thượng phán vậy là vì mắt hạ-thần còn sáng chán đứng còn vững, cười ngựa cũng khá, bộ râu mép còn đen, nhưng tâu Hoàng-thượng, những sự đó chẳng qua là lớp vỏ bề ngoài, chẳng qua như một cái bóng mập mờ, một đám khói bay qua, tâu Hoàng-thượng. Hạ-thần coi bộ còn trẻ thật, tâu Hoàng-thượng, nhưng kỳ thực đã già, và hạ-thần đám chắc rằng chỉ trong sáu tháng nữa thì đã như người chân đứng không còn vững, không còn có sức mà cử-động. Vậy tâu Hoàng-thượng . . .

Nhà vua rằng :

— Tướng-quân hãy nhớ lại những lời tướng-quân vừa nói hồi qua. Tướng-quân cũng đứng chỗ kia, tướng quân nói rằng tướng-quân khỏe mạnh nhất trong nước Pháp, tướng-quân không biết một nhọc là gì, làm việc cả ngày đêm tướng-quân không quản. Tướng-quân có nói vậy chăng, có hay không ? Tướng quân hãy nhớ lại xem.

Viên võ tướng thở dài một tiếng mà rằng :

— Tâu Hoàng-thượng, tuổi già hay có những cái hư-vinh đó, hạ-thần thiết tưởng cũng nên tha lỗi cho những người già cả hay tự khen mình, vì không còn có ai khen cho nữa. Kẻ hạ thần nói với vậy, có lẽ thật ; nhưng thật ra, tâu Hoàng-thượng, hạ-thần một nhọc lắm, xin Hoàng-thượng ban ân cho được nói hơn đường lão.

Nhà vua đến gần viên trung-úy, có vẻ rất ưy nghiêm và rất sẵn sóc :

— Tướng quân, tướng-quân không cho ta biết cái lẽ thật, tướng-quân muốn bỏ việc ta thật, nhưng tướng-quân còn giấu không cho ta biết bởi lẽ gì.

— Tâu Hoàng-hượng, xin ngài tin cho . . .

— Ta tin điều mắt ta trông thấy, tướng quân ạ. Ta thấy một người cường tráng, có đủ tinh thần, có lẽ là nhà binh lỉnh giỏi nhất trong nước Pháp. Tuổi coi đó thì không có điều gì khiến cho ta chắc được rằng người ấy cần phải nghỉ ngơi.

Viên trung-úy mới có giọng rất cay đắng.

— Tâu Hoàng-thượng, ngài ban khen kẻ hạ-thần khi quá lời ! Quả Hoàng-thượng đã quá tăng cái giá-trị còn con của kẻ hạ-thần nầy, làm cho kẻ hạ-thần vẫn cho mình là hay thật, nhưng cũng không dám mong được những lời Hoàng-thượng ban khen như thế. Vả lại, tâu Hoàng-thượng, hạ-thần phải nói thật trở ra có ngày nay hạ-thần được nhà vua khen ngợi, còn thì suốt một đời kẻ hạ-thần, bao giờ cũng vẫn chưa làm được như cái giá-trị của mình vậy. Kẻ hạ-thần xin nhắc lại, Hoàng-thượng đay quá lời.

(Còn nữa).

Ai có giấy quốc-trái hết cứ năm nào, hay mấy trái phiếu riêng của các hội Công-thương mà nay muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long ở số 50, phố Mã-mây, Hanoi, chấm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì ế không có chỗ bán, xin mời đến chấm-chước hay là viết thư đến, bảo-hiểu xin hết sức cổ-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
cẩn-bạch.
2259

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, tưởng nhỏ mà lầm ra không đỏi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-nô-ba chuông mà ở ngay giữa phố Trang-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert Hanoi.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Nay nơi các người Nam Việt phải đau ngực, phải nghẹt lạnh, phải đau khi quốc mà các chứng trước không phải thường, hoặc là đã khỏi rồi mà nhỡ ra; nay hỡi những người phải đau khi quốc đã mình nhiều, hoặc phải đau ở phổi; nay hỡi các người phải thương tâc, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tới xương tàn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người con nầy không sống được bao chiêu và phần nhiều không sinh đẻ được! Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Đến số bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người số bệnh lao mà để tuổi sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Đời người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì nên bảo lấy người sống được.

Tôi có xin viên thuốc nhỏ hiệu Bà-chê MONTÈS số 54 Paul Bert Hanoi mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 2 hào, đăng và chữa trước khi ăn cơm, thì nửa một tháng sẽ, nếu một lọ, thì thấy khỏe mạnh và béo tốt.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0$90
Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá mỗi chai lít . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít . . . . . 12$00
Bỏ từ 1$90 đến 2$00 (tây theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pierck »
Một lọ . . . . . 4$45
Bộ 6 lọ 20 đến 6$80
Sáu lọ . . . . . 24$50
Bộ 3 lọ 90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA BOBIN »
Một lọ . . . . . 11$60
Bộ 6 lọ 60 đến 13$0

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ) bổ huyết
Một lọ . . . . . 11$60
Bộ 6 lọ 60 đến 13$0

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người chết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì thôi.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đừng-hà uống một viên nếu nóng nước rã nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Rồi cũng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng có ý người cho nóng đun thị giả trong 24 giờ là khỏi.

Bán chỉ MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Giải vào tòa án — Đỗ-v Lan tức Đọc 37 tuổi, nấu bếp, nhà ở đường Sinh-từ, bị ốm 15 ngày rồi về tội đánh bạc; Ng-trong-Qui 38 tuổi, làm công ở hàng thịt Weil, nhà phố hàng Bông thợ nhuộm tiền tiền của nhà hàng ấy; Trần-v-Dịch 21 tuổi, cũ nghề nghiệp, ở phố Duvignau, bị án tòa Thương-thẩm xử thì nay đã phải bắt giải ra vào tòa án.

VIỆC BẮC-KỲ

HẢI-DƯƠNG

Thói xấu nên chừa. — Tục ta xưa nay, hễ có đám cưới, thời những người nghèo hay trẻ con chăng giấy đóng cổng, để kiếm tiền, nhưng đã mấy người biết tục lấy hỉ lễ gì mà ra. Nguyên chăng giấy là thả nghĩa rằng vợ chồng lấy nhau như giấy buộc cẳng, vậy chăng giấy là có ý chúc cho vợ chồng lấy nhau như giấy buộc niên gian lão. Còn tục đóng cổng là khi trước con gái sắp về nhà chồng thời mẹ đóng cổng lại để dạy cách về làm dâu, than thở liền đưa nhau rồi mới mở cổng ra cho về nhà chồng. Những tục đó xưa nay thường thấy luôn, chẳng lấy gì làm lạ. Nhưng ở làng tôi là làng Trúc-lâm, thuộc huyện Tứ-kỳ, tục gọi làng Chợ, lại có tục lạ nữa, là tục các cụ ở trong làng ra đóng cổng đòi tiền, không hiểu các cụ lấy lễ gì mà làm như thế.

Số là một ngày kia, vào độ đầu tháng tư ta này, tôi nhân về làng chơi, gặp có đám cưới ở làng bên cạnh sang đón dâu ở làng tôi, khi đám cưới đó đến chỗ cổng xóm gần nhà tôi ở thời đương lại đó được hai giờ đồng-hồ mà không vào được. — tính tôi thóc mách, thấy sự lạ hay đó xét — một hồi lâu, tôi nghe thấy trưởng X. làng tôi nói : mở cổng xóm ra cho người ta đi chứ ; rồi thấy lý X. làng tôi nói : các cụ đóng cổng xóm đấy ai đám mở cổng, phải từng lấy tiền mới mở cổng được. Thành ra hai bên nó sát nhau, sau họ nhà gái đóng lâu không tiện, rồi cũng thu xếp cho êm chuyện đi, mới có người ra mở cổng, bấy giờ tôi có ý xem tự cổng xóm đó vào đến nhà gái cóc chừng bốn mươi cái bàn đốc và hơn tám mươi cái giấy chăng ngang đường, chắc cũng tưởng kiếm giầm ba xu một hào gì đó, không ngờ họ nhà gái chẳng kiêng nể gì cả, cứ giật đấy và dọn bàn đốc về một bên mà đi thẳng vào nhà gái. Thực là lắm chuyện nực cười, mà cái tục chăng đấy đóng cổng lại là đáng chê nữa. Thiết tưởng lệ làng ta xưa nay, hễ người làng khác lấy con gái làng mình, đã có lệ nộp cheo, can chi các cụ lại phải ra chăng dây và đóng cổng để kiếm nhặt món tiền nhỏ mọn như vậy, huống chi dương lúc nhà nước sức cho dân ta phải cải lương hương tục, có lẽ nào các cụ lại còn cứ giữ cái hủ tục lấy ra, thì coi sao tiện. Không có lẽ tôi cũng là người trong làng ta, lại im đi không nói. Vậy có mấy lời chân thật xin các cụ nên chóng liệu mà bỏ cái thói chăng dây đóng cổng lấy đi, nếu cứ thế mãi thì không những là trái ngịch đình nhà-nước không chịu cải lương, mà lại sau này có lẽ không ai đám lấy con gái làng nữa đâu đấy, các cụ ạ.

Một người làng Trúc-lâm lai cảo

PHÚ-THỌ

Ngày kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Chiều hôm 13 Mai, có đốt đèn và kéo cờ ở các công sở và các phố ta nhà nào cũng treo cờ thắp đèn, có một đội lính khố xanh đi rước đèn thổi kèn chung quanh tỉnh. Sáng ngày 14 khi 8 giờ sáng có điểm binh ở trước cửa dinh quan Sứ, ở cạnh đường cái có làm một cái nhà rạp bằng lá treo cờ đèn để các quan ngồi xem điểm binh, 10 giờ lại có phát chẩn bần cho những kẻ nghèo đó ở tại chỗ ; cả ngày hôm 14 cũng có hát chèo bội, đến tối lại đốt đèn ở trên tỉnh. Dân sự đi xem cũng đông gần như các ngày hội khác vậy.

Trận mưa qui hóa. — Độ này trời nóng bức dữ quá, ngày nào cũng như ngày nào mới được một tuần ấy nay có hai trận mưa thật to quá, các nơi nóng bức đều được thỏa thuê mát mẻ cả mà những ao đìa-ng đều được nước đầy tràn các ruộng nương lúa mà cũng vì hai trận mưa ấy mà thêm tươi tốt. Nếu không được vài trận mưa như thế thì cũng có nhiều nơi tiêu khô vì ruộng ở đây nhiều chỗ cao như đồi núi không có lối dẫn thủy nhập điền.

NAM-ĐỊNH

Tết tháng năm năm nay. — Hiệu Nam-thái ở phố hàng Trống, (77 Rue Maréchal Foch) Nam-định, có đủ các thứ dưỡng, các thứ mứt và các thứ kẹo, đóng bao, đóng hòm, đóng hộp, bán từ và bán cân, hàng tốt cần đủ, giá bán nhất định, không phải mặc-cả, thực tiện cho các ngài mua lẻ và mua buôn.
3262

PHÉ-LÝ

Toàn gia thánh giáng. — Mộ ông mẫu việc kia nhà ở phố Giốc bóp, nhân ông bị đau lỉnh tỉnh mơ mê, ngỡ thấy người lạ thì sợ. Người nhà bèn đón một vị sư đến khẩn vái để sám hối cho bệnh-nhân, đến lúc đàn tràng đã thiết lập xong, cần kinh đoạn kệ, đạo sư tuần nhang, đương khi thành khẩn, thì bỗng nhiên cả nhà nhảy nhổi, mùa may quay cuồng, người thì xưng vị nọ, kẻ thì xưng vị kia, thình lình bệnh-nhân đứng dậy đòi khăn mặc áo ung dung ra lễ, lễ đoạn gió tay tên in ngay bàn tay vào mà cổ đồng, bốp ! bốp ! Một lúc hương tàn sớ đốt, người lăng diếng im thì ra thánh-giá đã hoàn cung cả. Ý giả người nhà muốn mở cuộc khiêu vũ, chứ đâu một lúc mà lắm thánh thế bao chừ ? Ôi !

Dị đoan đâu bỏng tinh cờ,
Một nhà phát chốc như mơ như cuồng
Thiên cang đâu có sã sường.
Thần tiên đâu có dễn tường nhảng tan
Hư thực chi bàn...

Đánh nhau bị thương. — Trưa hôm mồng 8, dân làng Hoàng văn tổng Lam-cầu, không một người tuần-phu tên là Nhã lên nhà thương. Thầy thuốc khám tên ấy thắng bụng nói mỡ, vết thương nặng lắm, vậy đã chở đi chuyển xe lửa chiều đưa lên nhà thương Hanoi để điều trị. Hỏi ra thì chỉ vì bỗ con tên Ấp bẻ trộm ngô bạn ngày, tên Nhã đuổi bắt thì bị chúng sấn lại đánh đến nỗi như thế.

Ngày hôm ấy lại có tên Tuyết, người làng Mậc thượng huyện Nam-xang cũng vào nhà thương, đứt mất một ngón tay, nghe như bị một người cùng nhà trong làng đánh chưa hay vì lẽ gì

VIỆC KINH-ĐÔ

Tiệc mừng tứ-thập sơ độ. — Tối hôm 11 Mai một nhà quyền qui kia ở làng K.L. có mở tiệc tứ-thập sơ-độ (bốn mươi tuổi). Tiệc ấy cách trần-thiết và cách khoản đãi đã rất nên sang trọng lịch đính, lại có hầy cuộc diễn kịch tuồng « Xích-bích đông phong » ở giữa sông Hương-giang ; tuồng ấy dùng nhiều pháo và lửa quá xem cũng thiệt vui, nhưng chỉ tiếc rằng hôm ấy có gió mát trăng trong mà giữa sông Hương là một nơi thường phong nguyệt rất thú, bỗng-nhiên nổi một cuộc yên-hỏa làm cho lắm người nhìn tăng nước mà hãng-hờ. Cuộc ấy tuy vui, nhưng không hợp với phong-cảnh hôm ấy vậy.

Đánh nhau lòi con mắt — Vừa rồi dây ở làng T. L. có nhà kia mới thân bằng đến ăn tiệc lễ cưới. La gì tửu nhập ngôn xuất, trong khi các bác đã có chén thời kiếm điều nẩy điều kia mà cãi cọ nhau đã chán, nhưng chưa đến nỗi lu đà nhau thời cũng chưa bằng lòng, mãi sau lại bắt ti bắt vì bảo rằng chú rể sao không mặc áo rộng, thời phải vạ phải phạt bẩy nhiêu lời, hai bên tranh biện một lúc, không thuận một điều gì nghe cho phải mà đến nỗi đi ngẫu hung-hăng đánh lộn nhau làm cho một người phải bị thương bu mất một con mắt.

Thân ai hay thay trong lễ hôn nhân là một chốn hoan hỉ hòa hảo cùng nhau sao lại đỏ ra những trò bất-nhã như thế ; thật cũng nên khinh bỉ mà cũng nên trừng-trị lắm thay.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Sự nhũng-nhiễu của bọn nhà-pha. — Trong báo này đã nhẽ lần nói đến sự nhũng nhiễu của bọn nhà-pha do mấy tên đi coi chúng đã đang tăng, thế mà có thấy bớt được chút nào đâu.

Số là hồi 2 giờ rưỡi chiều hôm 15 Mai có năm sáu người nhà-pha theo sau một người lính (lính tuần thì phải) đi đến phố ngang đến trước cửa nhà hiệu cho thuê xe đạp, chúng thấy người ta cầm phơi mấy mảnh vải ở ngoài bè, thì một thằng thò tay giật lấy một mảnh, nhưng may một đầu lại còn vướng vào cái cọc, và lại khi ấy có người ngồi trong nhà trông thấy, kêu lên thì chúng mới bỏ lại. Thế mà tên lính đi coi chúng nó thấy như vậy, xem ra lại đắc ý. Tên lính đi không thấy la mắng chi chúng nó thì chớ, lại nhăn răng ra mà cười, tựa bỏ như là chẻ thằng ăn cắp lấy vụng vậy.

Thôi thì chúng làm đủ trò, khi thấy đàn-bà con gái đi qua thì trốt trốt nhà nhã, người nào ra ý quê-mùa thì chúng lại được thể ấm lấy mà chòng ghẹo.

Ngày nào cũng vậy, trước khi đi làm, thì họ hẹn đem chúng ra chợ, để mua rẻ mua dắt, hoặc xin, hoặc lấy, hoặc ăn cắp, rồi nó đủ điều chán chê rồi mới đi làm, chẳng ngày nào không. Những người bán hàng ở chợ đã phải khiếp chúng nó.

Ấy chẳng qua là tại mấy tên lính đi coi chúng nó cả, chứ nếu không dung túng thì khi nào chúng dám làm bậy, Vậy ai là người có trách-nhiệm thì nên trừng-trị bọn lính coi nhà pha làm hậy ấy cho.

TOURANE

Ngày kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Ngày 14 Mai, nhân dịp kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc, trong thành phố có làm các cuộc lễ nghi như sau này :

7 giờ sáng điểm binh tại trước tòa Đốc-lý ;

8 giờ làm lễ tại Giáo-đường ;

17 giờ rưỡi quan Đốc-lý và hội-đồng thành phố mở cuộc săm-banh đãi các qui quan tại tòa Đốc-lý.

Từ 16 giờ rưỡi đến 23 giờ, tại vẹt đất gần bến nhà ngục, có bầy các trò chơi vật cho dân sự hâm hạt đến xem. Tối lại có rước đèn đi dạo các phố.

Ngày hôm ấy cả thành-phố có treo cờ thắp đèn, nhiều chỗ có chưng hoa kết lá, nhứt là ở trước Giáo-đường, có chưng một tòa thờ-lâm-môn thật đẹp, trên tòa có thờ tượng bà Jeanne d'Arc.

MỚI XUẤT BẢN
BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ
(Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp)
Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-VINH
Mỗi tập 0$15 — Toàn bộ 24 tập, dày bằng ba quyển « Thuyền-tình bể ái ». Giá bán 3$00
Tiền cước gửi lối 0$35
Mua mau kẻo hết !

MỚI XUẤT BẢN
THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của
Ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật
Dày 466 trang. — Giá bán 0$60 một quyển
Tiền cước gửi là 0$20
Vì quyển sách này nhiều trang, cho nên cân nặng
Bìa đẹp, chữ in rất rõ ràng, dày bằng ba quyển « ÁY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG »
Bán tại bản-quán và các cửa hàng sách
Mua mau kẻo hết !

THƯƠNG GIỚI TẤN VĂN

Ngày 18 Mai 1922
Giá bạc

Kho Nhà-nước	6 f. 40
Nhà Ngân-hàng	6 . 40

Tàu tới tàu đi

Tàu *Eubée* chừng 27 Mai thì ở Haiphong sẽ chạy vào Saigon và sang Pháp.

Tàu *Azay le-Rideau* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 21 Avril.

Tàu *Amiral Latouche-Tréville* ở Port-Said đã chạy đi Djibouti ngày 3 Mai.

Tàu *Amiral Ponty* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

Tàu *Chamlord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

Tàu *Armand Béhic* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp và Nhật bản ngày 5 Mai.

Tàu *Porthos* mang thư sang Pháp đến ngày 19 Mai ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane và Saigon. Thư tín ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối hôm 18 Mai.

Ngày hôm nay 16 Mai, hồi 13 giờ, tàu *Porthos* tới Hondau.

NHÀ NGHỈ MÁT

Tại Sầm sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam thuê, thuê cả tháng hay là thuê ngày cũng được. Có phòng ngủ để 23 việt đựng.

Có bán cơm Tây và cơm Annam.

Ai muốn hỏi thước điều gì xin hỏi lại nhà làu-lợi.

Ở phố Paul-Bert, số 18, tỉnh Nam-định và ở phố Thương mại, số 3, tỉnh Thanh hóa

3261

YẾT THỊ

Sở Hỏa xa có nhời bá-cáo cho mọi người biết rằng : **Khi đang chữa rộng cầu sông Nhị-hà (Sông cái) thì những người đi qua lại hai bên dia cầu phải tuân theo như sau này :**

Hễ đi đến chỗ nào đang chữa thì phải đi rẽ vào bên trong cầu.

Cứ năm phút trước khi có chuyến tầu chạy đến thì không ai được đi rẽ vào bên trong cầu, khi nào tầu chạy qua rồi thì mới được đi.

Những người đi qua lại trên cầu phải tuân theo điều lệ đã yết ở hai bên đầu cầu và hễ những người có chức việc tại cầu chỉ bảo điều gì thì cũng phải tuân theo ngay. 3263

NHÀ BA MŨI
65 giây nói 323

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giống rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thức xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Long, số 46, (Route Mandarine).

Có đông các thứ xe mới và chắn, vậy bản yên ngựa đủ xe

Nay cáo-bạch
Quản-lý M. TẠ-DUY-TƯ

PHÒNG THĂM BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thương-hạng sĩ-quan Đạo-binh bất-tịnh
Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tenis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said và Cap Hải
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai
Phòng thêm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
KHÁM BỆNH : Giá 2 đồng một lần
3018.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ năm :

TÔ-THỊ VỌNG PHU

Nàng Tô-thị vì gian chồng mà thành đá vọng-phu — Hiện nay ở Đông-đăng còn có di tích — Thế mới biết nữ-giới nước nhà cũng lắm người đáng khen.

Tối thứ sáu

HOA TÀN MÀ LẠI THÊM TƯƠI

Truyện Kiều có câu : Hoa tàn mà lại thêm tươi, giảng-thôn mà lại hơn mười rằm xưa. — Tích này tả rõ ông nghĩa của chuyện ấy.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 17 Mai đến thứ ba 23 Mai 1922
Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới

LE DESTIN ROUGE
Phiên ảnh đại mỹ thuật Đại pháp
HỒI THỨ . 2 và 3
Nghỉ
LE DESTIN ROUGE
Chớp nốt hồi thứ 4 và 5

Hãy lại xem tích :
LE FLUIDE DE RIGADIN
Rất buồn cười !
Không thể nào nhịn được !!

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiến ảnh
LA FAUTE D'ODETTE MARÉCHAL
Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

TOURNÉE DE MUSIC-HALL
M. ABEL MAJUREL chủ-nhiệm
PHƯỜNG CA-VŨ VÀ NHẠC THÁI-TÂY

Thứ năm 18 Mai 1922 :
Chương-trình mới !
VÕ ĐỊCH NỮ
(Madame Hercule)
Riêng hôm nay xin đừng mang các cô thiếu-nữ đi xem.

Giá chỗ ngồi :
Biệt hạng. . . 2$50
Hạng nhất . . . 1, 50
Hạng nhì. . . 0$50 người thường
— . . . 0, 40 binh-lính
Bán vé trước ở Hôtel Métropole
3266

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ
Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ấn-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ
HANOI
ĐIỆN-THOẠI SỐ 467

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà ở ĐẠI-PHONG-DỤC-KỲ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã : chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY
Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ
HANOI

Fonds Vo Phi Hung Cuu HS Petrus Ky (07-7-in), Viet Nam Hoc Van Khoa Ngu Phap Tieng Viet (1880-1940) Volume 2 (Tu microfilms cua Dai hoc Cornell)

潘德成

PHAN-ĐỨC-THÀNH

GRANDS ARRIVAGES SOIERIES
CHINOISE, FRANÇAISE, TONKINOISE, DIVERSE ÉTOFFES ET THÉ DE CHINE

Bản hiệu bán đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng ngoài Bắc, của thứ rất và chè Tàu Bản-xuân thực hiệu, mọp quần áo Annam và quần áo Tây, đủ các lối

Bản hiệu có bán vàng điệp Vinh-thịnh-long chính-hiệu

GROS & DÉTAIL

HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

Kính trình các qui khách biết cho rằng bắc hiệu chúng tôi bán nhiều các thức to lớn gồm vóc tam khai sau này :

Hàng Bâu đại-triều đủ các phẩm, Gấm bông vàng hạc, Gấm thất thỏ, Gấm mặt chân, Gấm dông vạy gỗ cập, Sâm nghi-đoàn thâm hoa-lý, satin hoa trơn, nhiều các thứ nuốt, cattlemire, alpaga thường hai thứ, sa vân-minh, sa tây hoa và trơn, Long-sa trơn, cẩm chân hoa kim tiền tây, đa nhung, the vuyên Hinh trừu hàng Saigon, các thứ Hinh Bưởi the sa lượt hàng Bắc kỳ, du fantaisie may áo pardessus, da dơn, serge may quần âu tây, và các thứ tây tàu không thiếu thứ gì, lại có cả các thứ đồ làm sẵn để bán. Đại pháp mới sang mà bản giá nhất định không phải mặc cả, ấu mọi các qui khách chiếu cố tiêu mua giúp cho, nọc như các qui khách ở xa mà muốn lấy mẫu (échantillons) và hỏi giá hoặc mua sang thì bản hiệu sẽ gửi ngay và xin khai giá minh bạch. Hàng hóa mà tốt, đi xa cũng tính giá như lúc các qui khách đến tại hiệu vậy. Hiệu chúng tôi lại có cả thợ may quần áo Tây, và quần áo Annam rất khéo và bản hiệu đã thí lấy những người thợ thật là có tri khôn và rất khéo.

Các qui khách nào muốn may quần áo xin gửi cho một nửa tiền trước còn thì bản hiệu sẽ gửi Contre Remboursement.

HIỆU BÁN KÍNH VỆ-SINH

Bản-hiệu bán đủ các thứ kính vệ-sinh xem sách, cận thị, các thứ kính dưỡng mục đủ các mùi; kính đi ô-tô và tàu bay, nhiều kiểu lạ và đeo trông rất nhã mà giá lại rẻ hơn mọi nơi. Xin mời các ngài chiếu cố đến xem, bản-hiệu đã có riêng một tay chuyên-môn thạo về nghề thử kính để hầu tiếp các ngài.

LY-SENG-BAO & CHEONG-HING

2034 42, Phố hàng Bồ,

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống số 50 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 63 cùng phố đấy.

Đủ các cách tiện lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc hồng rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2043

CÁO-BẠCH

Ngài nào muốn thừa đồ gỗ trạm và trơn, thì xin đến hiệu Thuận-Lợi, 37, phố Hàng Mã, Hanoi; hiệu tôi làm được và vẽ được đủ các thứ tủ bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu, vân, vân.

NGUYỄN-VĂN-THUẬN
Sculpteur
37, Rue des Pavillons Noirs, Hanoi
2094

Lắm kiểu nhiều mùi
GIÁ LẠI HẠ
TIẾN - HÀM
BOTTIER — CHAPELIER
7, Rue des Caisses, Hanoi
2036

NAM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais
HANOI

Bản-hiệu bán và may các thứ quần áo Annam và quần áo Tây. Gấm, vóc, nhiễu, sa tây, satin, đạ, len, hàng Saigon, hàng Bắc kỳ, không thiếu thức gì, v. v.

Mới lại vải imperméable mưu cực đẹp, để may áo đi mưa.

2015

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2051

Chúng tôi nên lại cửa hàng này mà sắm đồ gỗ nhiều kiểu mẫu mới chế ra đẹp lắm và hạ hơn cũ.

Cửa hàng tôi chuyên môn đóng và chế kiểu mẫu đồ gỗ rất đủ coi và bền giá phải chăng, có in cả catalogue theo như lối bên quý-quốc vẫn gửi sang, bản này đã biếu nếu quý khách ở xa gửi muốn dùng tiện kiểu xem thì cho người nhà lại lấy hay là gửi thư lại thì tiện đính theo cả tiền trả lời

Biếu phải tiền gửi đi biếu các quý khách xem.

LƯU-BÁ-VI, Propriétaire
VĨNH-XƯƠNG
55, Rue Paillassons très là phố Lò-xã, Hanoi
Téléphone 216 2021

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà từ mà mua thì phải có gì chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đồ bán của nhà ruộng nương (Titres de propriétés), phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Française) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giữ lại các giấy mà ấy, mà nếu đáng khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các lãng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các ông ấy cứ hỏi, tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
2035 HAIPHONG.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON

Giá mua đồng niên 5 $ 00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

THÁI-HƯNG

21, Phố Hàng Bông, 21
HANOI

Kính trình các qui-khách, Bản-hiệu bán đủ các thứ mũ kiểu mới thật nhã Casques Fantaisie các thứ mũ mây (Chapeaux piqués), mũ feutres đã các thứ mũ và khăn xếp nữa.

Bản-hiệu có nhiều thợ khéo, làm rất tinh-xảo, kỹ-lưỡng, nhanh-nhẹ. Giá bán lại rất rẻ.

Bản-hiệu có bán buôn, bán lẻ đi các tỉnh. Các qui-khách ở xa muốn mua hàng ấu bản-hiệu xin viết thư lại. Bản-hiệu sẽ gửi hàng đi ngay, theo lối lĩnh hóa giao ấn (Contre Remboursement). Xin các qui khách chiếu cố.

1028 THÁI-HƯNG kính bạch.

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BORNET-CARD, mỗi vỏ thứ đau chữa

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ, để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai

Thuốc nổ này : Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Bảo-hộ hoặc quan Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc nổ này : Bảo-khoẻ, mỗi ngày không muốn làm việc gì ; dùng thuốc này hay lắm !

Mấy thứ bán-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước đựng lọ sẵn để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-sài SIROP PECTORAL đặc-có nổi-tiếng
Thuốc sao chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nắng = 2 $ 00 là 30 viên
thuốc khạt = 0 $ 50 một chai
Chữa rất nhanh lắm : chẳng bị một hay rất nặng thuốc mà hiệu montèsplexion nổi tiếng khoe-khoắn của Bác-sĩ thì thấy khỏi. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đau bà như : Kinh nguyệt không đều, nay lại hết hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau lưng, gió sườn, uống thuốc này chỉ nửa lần lấy lại mau nổi trong mình đỡ hẳn hẳn

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và CUGLA và giấy ảnh, thước Ohrs và thuốc Bromure
Bán buôn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DẺRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai lỗ kì mới hay có. Dùng thuốc Dẻ rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được ! Thuốc này rất hay, rất quí ; ai chẳng hại gì đến xa tính đến, tự tử cho người ra bệnh. Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre: Giá có 3 $ 00 mà thôi.

CHỮ MỚI ĐẾN!!!

Bản-quán vừa nhận được ở bên Tây, nhiều thứ chữ rất đẹp, in đủ các lối.

Bản-quán lại có cả máy đá để in các thứ tranh vẽ thực đẹp, in đủ các mùi.

Bản-quán lại có cả máy chụp ảnh để in nữa.

Bản-quán lại có cả các thứ máy đúc clichés chì nữa.

Công việc làm rất nhanh, giá tính lại rất rẻ.

Kính-cáo,
VĨNH-THÀNH ÂN-QUÁN

N° 81

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Lại nói chuyện đứa nữ-tỳ trước dựng *Giang-tiên-hi* ngồi dậy mà bảo rằng :

— Mau mau lên phu-nhân đòi.

Giang-tiên-hi giả cách như người mới mục tỉnh mà hỏi rằng :

— Vừa mới mờ mờ sáng, đã gọi ồn lên !

Con nữ-tỳ nói :

— Đêm qua tiểu thư cùng *Giang-tam lãu* mở cửa sau trốn đi rồi, bây giờ phu-nhân đòi mày lên để tra-hỏi đó.

Giang-tiên-hi khóc mà bảo rằng :

— Nếu mẹ tôi đi mất thì tôi biết tr ông cậy vào ai !

Giang-tiên-hi hoảng-hốt chạy lên phòng Cô phu-nhân, vừa khóc vừa hỏi :

— Mẹ tôi đi rồi thật à ?

Cô phu-nhân nổi giận mà rằng :

— Hai mẹ con mày lập mưu đem tiểu-thư đi trốn, bây giờ mày còn giả-dách hỏi cái gì !

Giang-tiên-hi cố ý khóc to lên mà rằng :

— Mẹ ơi ! mẹ nỡ nào bỏ con đây mà đi cho đành. Từ nay ai là người giặt dịa trông nom cho con, con thật khổ sở.

Cô phu-nhân lại nổi giận mà mắng rằng :

— Tiểu-thư nay đã trưởng-thành mà bỏng trốn đi thì tổn-hại đến danh giá cho nhà ta lắm. Mày chớ nói to mà vỡ-lở cho các gia tướng biết. Việc này đáng lẽ ta đuổi mày đi là phải, nhưng ta thương mày là người chính trực xưa nay, vậy cho mày cứ được coi-sóc hoa-viên như thường, chớ có trễ-nải.

Giang-tiên-hi nói :

— Phu-nhân tổ lòng quá thương, chúng tôi được đội ơn, nhưng mẹ chúng tôi tất bị ma-quỉ gian-giỏi, cho nên mới bỏ đi như thế, vậy chúng tôi muốn viết mấy mảnh giấy, để yết tại các ngã ba, tìm xem mẹ chúng tôi đi đâu.

Cô phu-nhân quát to lên mà mắng rằng :

— Mẹ mày đi mất thì thôi, tìm làm cái gì ! Nếu mày yết giấy tại các ngã ba thì khiến cho khắp trong thành nay ai cũng biết chuyện. Việc này mà tiết lộ ra, ta sẽ trị tội mày đó !

Giang tiên-hi nói :

—Phu nhân đã dậy, khi nào chúng tôi còn dám nói.

Quả nhiên việc này các gia-tướng nhà họ *Lưu* không ai biết cả. *Cô* phu-nhân nghĩ thầm : có lẽ tại phu-quân ta làm nhiều điều cán-đỡ, cho nên mới thành cái quả-báo này, việc này về sau chưa biết kết-cục rồi ra thế nào.

Ngày hôm ấy, *Cô* phu-nhân không ăn được cơm, buồn-bã trăm chiều. Phu-nhân ngồi ở chỗ nhà hoa, suốt buổi sáng cho đến quá trưa, nghĩ quanh nghĩ quẩn : nhà họ *Thôi* đã đưa đồ sính-lễ đến mà không được vợ về thì chắc thế nào cũng lôi thôi sinh sự. Nghĩ lại càng căm thay cho đứa súc-sinh kia, lúc chưa nhận sính-lễ sao-nó không đi, mà lại đợi đến lúc ta nhận sính-lễ rồi, bấy giờ nó mới bỏ trốn ! Có phải là nó lập tâm làm cho ta phải ô mặt đó không. Bây giờ biết nói làm sao bây giờ ?

Cô phu-nhân đang âu sầu ngẫm nghĩ thì nữ tỳ báo rằng :

— Có bà phả *Diên-bình* xin vào hầu.

Cô phu-nhân ngạc-nhiên, sai người ra mời vào. Nguyên *Lưu-tiếp* có một người dưỡng-mẫu gả cho *Mai-chiêm-xuân*. *Mai-chiêm-xuân* nhờ thế *Lưu-tiếp* được thăng trì-phủ *Diên-bình* thuộc tỉnh *Phúc-kiến*, chưa có con trai, mới có một người con gái. Vợ con chàng theo đến phủ cả.

Mai-chiêm-xuân là phường tham-nhũng, hay làm cẩn-đỡ, nhân-dân đem lòng oán giận, thời đầu đơn kêu với tỉnh-quan, nhưng tỉnh-quan đều nể mặt *Lưu-tiếp*, lại bỏ đi mà không xét đến.

Chẳng may bấy giờ có quan Tuần-phủ mới là ông *Cha-trinh-tử* [illegible] tỉnh thanh liêm. Khi mới [illegible] *kiến*, nhận được nhiều [illegible] *Mai-chiêm-xuân*, liền nổi giận định trị tội.

Cha-trinh-tường nghĩ thầm : nếu ta không nghiêm trị những phường tham ô thì sao cho chỉnh-đốn quan-trường được. *Cha-trinh-tường* sai người đi xét tội ác *Mai-chiêm-xuân* một biển tiến Kinh.

Vua *Thành-tôn* xem biển nổi giận, tức thì bắt về giao cho tòa Tam-pháp trị tội. *Lưu-tiếp* bết sức kêu van. *Mai-chiêm-xuân* mới được khỏi chết, nhưng phải giải đi sung-quân tại *Linh-nam*.

Vua *Thành-tôn* lại sai một viên quan đến tỉnh *Phúc-kiến*, hội-đồng cùng quan Tuần-phủ tịch-biên gia-sản của *Mai-chiêm-xuân*. Khi quan Khâm-sai tới nơi, tức-khắc bắt vợ con *Mai-chiêm-xuân* và các nữ-tỳ trong nhà cùng phải ra ngoài cả, rồi tịch-biên gia-sản.

Mai-chiêm-xuân không con trai chỉ có vợ là *Lưu-thị* và con gái tên gọi *Mai-tuyết-trinh*, năm ấy mới 16 tuổi, nhan sắc xinh-đẹp, chưa kết duyên với ai cả. *Chu-trinh-tường* cầm mẹ con *Lưu thị* không được đem một thứ nào ra ngoài. Mẹ con phải thuê cái phòng gần đấy để nương thân, rồi bán bết các nữ-tỳ đi, lấy tiền lộ-phí, tìm sang nhà *Cô* phu nhân.

Bấy giờ mẹ con *Lưu-thị* vào, *Cô* phu-nhân mới ngồi, rồi bảo nữ-tỳ pha trà uống. *Cô* phu-nhân hỏi *Lưu-thị* rằng

— Chẳng hay vì cớ gì mà mẹ con cô-nương ngày nay lại lật-đật tới đây như vậy ?

Lưu-thị nói :

— Số là phu-quân tôi quá dại, làm nhiều điều tham-nhũng, mẹ con tôi khuyên-can mãi, cũng chẳng nghe lời. Bây giờ việc vỡ-lở ra, đến nỗi bị tội phải đi sung quân, gia-sản thì tịch-biên mất cả. Mẹ con tôi không biết nương tựa vào đâu cho được xin gia-tiền nghĩ tình thân-thuộc mà cứu-giúp cho thì được đội ơn vạn hội.

Hai người cùng nhau trò-chuyện hồi lâu, *Lưu-thị* lại hỏi

— Dạ dám hỏi gia-tiểu, *Lưu-khuê-bích* và *Lưu-gẻn-ngọc* ngày nay tôi chắc đã thành gia-thất cả rồi, phải không ?

Cô phu-nhân thấy có nàng *Tuyết-trinh* ngồi đấy, không tiện nói ra, mới đáp lại rằng :

— Công việc nhà tôi còn bề-bộn lắm. Con trai chưa vợ mà con gái cũng chưa có chồng.

Lưu-thị nói :

— Nhân-duyên là việc hệ-trọng, tôi thiết tưởng gia-ẩn cũng nên lo-liệu đi mới phải.

Cô phu-nhân trỏ nàng *Mai-tuyết-trinh* mà hỏi rằng :

— Chẳng hay con cháu này đã định gả cho nơi nào chưa ?

Lưu-thị nói :

— Phu-quân tôi không lấy việc nhân duyên làm hệ-trọng, vậy nên cũng chưa gả cho ai cả.

Cô phu-nhân nghe nói nghĩ thầm : con *Mai-tuyết-trinh* này cũng con *Lưu-gẻn-ngọc* nhà ta diện-mạo cũng hơi giống nhau, hay là ta gả thay vào cho khỏi mang tiếng, thật đã « Nhất cử lưỡng đắc » vậy.

Cô phu-nhân nghĩ vậy, mới đỏi các nữ-tỳ ra, không cho đứng gần, sợ chúng nghe trộm câu chuyện. Các nữ-tỳ đều lại ra cả, bấy giờ nàng *Mai quốc-trinh* đang ra đằng chơi ngoài vườn, trong phòng chỉ còn có hai người ngồi nói chuyện với nhau mà thôi.

(Còn nữa).

Le Gérant : NGUYỄN-V.-LUẬN